

श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले
(छत्रपती उदयनराजे भोसले), सातारा यांच्या
सरंजाम जमीनींना The Bombay
Sarnjams, Jahagirs and other Inams
of Political Nature, Resumption
Rules, १९५२ अंतर्गत देण्यात आलेली सूट
त्यांच्या हयातीनंतर वंशपरंपरेने त्यांच्या
लिनियल वारसांना तहहयात सुरू
ठेवण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एस-३०/२०१४/प्र.क्र.१९०/ज-५अ

हुतात्मा राजगुरू चौक, मादाम कामा मार्ग, पहिला मजला,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक:- ०९ जानेवारी, २०२५.

- संदर्भ:- १) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.P&S.D.७१२८/४६-M (Spl.), दि. २१/७/१९५३
२) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. एसपीआर -२७५६/१५६५४५-L,
दि.०५/०२/१९५७
३) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.एसपीआर-३५७८/२४४०७०/एल-५,
दि.२८/०२/१९८०.
४) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.एसपीआर-३५७८/२४४०७०/एल-५,
दि.१२/०१/१९८४.
५) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. एसपीआर-३५८०/१८१८९/प्र.क्र.४/एल-५,
दि.०१/०९/१९८४

प्रस्तावना:-

संदर्भ क्र. ०३ येथे नमूद शासन निर्णय, दि. २८/०२/१९८० अन्वये श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले (छत्रपती उदयनराजे भोसले) यांच्या हयातीत त्यांच्या सरंजाम जमीनींना The Bombay Sarnjams, Jahagirs and other Inams of Political Nature, Resumption Rules, १९५२ अंतर्गत सूट देण्यात आलेली होती. सदरची सूट वंशपरंपरेने त्यांच्या हयातीनंतर त्यांच्या वारसांना तहहयात सुरू ठेवण्याबाबतची विनंती छत्रपती उदयनराजे भोसले, सातारा यांनी दि. २५/०८/२०१६ च्या पत्रान्वये तत्कालीन मा. मुख्यमंत्री महोदयांना केली होती.

०२. छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या घराण्याचे महाराष्ट्र राज्याच्या इतिहासातील अनन्य साधारण महत्त्व विचारात घेवून व श्रीमंत भोसले कुटुंबीयांची उपजीविका त्यांच्या दर्जानुसार व्हावी, यासाठी सदर घराण्याच्या खाजगी जमिनी व इतर मालमत्ता यांना The Bombay Sarnjams, Jahagirs and other Inams of Political Nature, Resumption Rules, १९५२ मधून पूर्वीपासून वेळोवेळी शासन आदेश काढून सूट देण्यात आलेली आहे. अशी सूट (Exemption) सर्व प्रथम कॅप्टन श्रीमंत शाहू प्रतापसिंह भोसले यांना संदर्भ क्र. ०१ येथे नमूद शासन निर्णय दि. २१/०७/१९५३ अन्वये देण्यात आली होती. त्यांच्या देहावसनानंतर त्यांचा मुलगा श्रीमंत प्रतापसिंह महाराज शाहूमहाराज भोसले यांना संदर्भ क्र. ०२ येथे नमूद शासन निर्णय दि. ०५/०२/१९५७ अन्वये सूट देण्यात आली होती. त्यानंतर संदर्भ क्र. ०३ येथे नमूद शासन निर्णय, दि. २८/०२/१९८० अन्वये सदरची सूट श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले (छत्रपती उदयनराजे भोसले), सातारा यांना त्यांच्या हयातीपर्यंत देण्यात आलेली आहे.

०३. सदरच्या सूट शासनाने सरंजाम रुल्स १ आणि २ जे की अधिनियम क्र. ११/१८५२ मधील अनुसूची-ब मधील नियम १० आणि मुंबई कायदा VII /१८६३ मधील कलम -२ अन्वये प्राप्त अधिकारान्वये दिलेल्या आहेत. माहे फेब्रुवारी १९८० मध्ये महाराष्ट्रात राष्ट्रपती राजवट जाहीर झाल्यामुळे श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले यांच्या हयातीत The Bombay Saranjams, Jahagirs and other Inams of Political Nature, Resumption Rules, १९५२ मधून सूट देण्याचे अधिकार राज्याच्या तत्कालीन राज्यपालांनी वापरून शासन निर्णय दि. २८/०२/१९८० निर्गमित करण्यात आलेला आहे. सदर शासन निर्णय, दि. २८/०२/१९८० अन्वये सरंजामदार म्हणून श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले यांचे नाव महसूल अभिलेखी सरंजामदार म्हणून समाविष्ट करण्यात आले आहे व रेघेखाली जमीन वहीती करणाऱ्यांची नावे नोंदविण्यात आली आहेत.
०४. या पार्श्वभूमीवर छत्रपती उदयनराजे भोसले, सातारा यांनी शासनास केलेल्या विनंतीच्या अनुषंगाने, श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले यांना दिलेली सुट त्यांच्या हयातीनंतर वंशपरंपरेने त्यांच्या लिनियल वारसांना तहहयात चालू ठेवण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या घराण्याचे महाराष्ट्र राज्याच्या इतिहासातील अनन्य साधारण महत्त्व विचारात घेवून व श्रीमंत भोसले कुटुंबीयांची उपजीविका त्यांच्या दर्जानुसार व्हावी, यासाठी सदर घराण्याच्या खाजगी जमिनी व इतर मालमत्ता यांना The Bombay Saranjams, Jahagirs and other Inams of Political Nature, Resumption Rules, १९५२ मधून वेळोवेळी संदर्भीय नमूद शासन निर्णयान्वये सुट देण्यात आलेली आहे. सदरची सुट श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले, यांचे हयातीनंतर वंशपरंपरेने त्यांच्या लिनियल वारसांना (Lineal Heirs) तहहयात चालू ठेवण्यास या शासन निर्णयाद्वारे शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सदर मान्यता ही मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल जनहित याचिका क्र.१०७/२०१५ व रिट याचिका क्र.१००७७/२०१५ यांमधील न्यायनिर्णयास अधीन राहून असेल. तसेच सदरचा न्यायनिर्णय हा श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले यांच्यावर बंधनकारक राहील.

०३. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.अनौ.सं.क्र.३५४/२०२४/व्यय-९, दिनांक २१/०८/२०२४ अन्वये दिलेले अभिप्राय व सहमतीने आणि दिनांक २५/०८/२०२४ रोजीच्या राज्य मंत्रीमंडळ बैठकीत घेण्यात आलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संकेतांक २०२५०१०९१७५३४८७५१९ असा असून डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सत्यनारायण बजाज)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
४. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. मा. उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.

६. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. मा.मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
९. मा.उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
१०. मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
११. श्रीमंत उदयन महाराज प्रतापसिंह भोसले (छत्रपती उदयनराजे भोसले), मा. लोकसभा सदस्य, सातारा
१२. श्री. बिरेंद्र सराफ, मा. महाधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई-३२.
१३. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई -३२.
१४. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.
१५. अपर मुख्य सचिव (महसूल) यांचे विकाअ/ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई -३२.
१६. विभागीय आयुक्त, पुणे विभाग, पुणे.
१७. जिल्हाधिकारी, सातारा.
१८. मा.महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, (१) मुंबई -३२.
१९. मा.महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, (२) नागपूर.
२०. निवडनस्ती, ज-५अ.